

1000175062046

ikt. szám: FPH017 /5 - 43 /2022

EMLÉKEZTETŐ**Az Esélyteremtő Budapest munkacsoport üléséről****2022. november 23-án 13 óra, Microsoft Teams és Budapest Városháza**

Jelen voltak:

Kerpel-Fronius Gábor	főpolgármester-helyettes
Dr. Milánkovich András	főosztályvezető-helyettes
Misetics Bálint	önkormányzati főtanácsadó
Faragó Renáta	szociálpolitikai önkormányzati tanácsadó
Kunert Annamária	érdekegyeztetési önkormányzati tanácsadó
Pósfai Orsolya	civil csoportvezető
Kárpáti Fanny	civil referens
Danics Judit	civil kapcsolati és esélyegyenlőségi referens
Simon Bernadett	gyakornok
Molnár Attila	Budapest Esély Nonprofit Kft.
Dudits Luca	Háttér Társaság
Fazekas Ildikó	Fiatal Iparművészek Stúdiója Egyesület
Fodor Ágnes	Vakok és Gyengénlátók Közép- Magyarországi Regionális Egyesülete
Gégény Noémi	Para-fitt Sportegyesület
Kardos Tamás	Társaság a Szabadságjogokért
Kerekes Andrea	MentaPRO Alapítvány a Cukorbetegséggel Élő Gyermekek Családjaiért

Kogon Zsófia	KézenFogva (Összefogás a Fogyatékosokért) Alapítvány
Kovács Tímea	Magyar Vöröskereszt
Kuremszki Andrea	HAT Alapítvány
Nagyabonyi Gondy Mónika	Utcajogász Egyesület
Szatmári Andrea	Utcajogász Egyesület
Ozvári Ádám	Motiváció Alapítvány
Szebeni Dávid	Településfejlesztési Szövetség

Kerpel-Fronius Gábor, főpolgármester-helyettes:

Köszöntötte a résztvevőket és megnyitotta az ülést, majd ismertette az ülés napirendi pontjait és előadóit. Elmondta, hogy a Budapesti Kábítószerügyi Egyeztetési Fórum (BKEF) újjáalakítása nagyon fontos volt a főváros életében. Korábban sok kritika érte a szervezetet, ugyanis a civil szervezeteknek nem volt lehetőségük érdemben részt venni a fórum munkájában, illetve azért, mert túlságosan igazságszolgáltatási-büntető szempontból közelítették meg a problémákat. A szervezet újjáalakításakor igyekeztek olyan munkacsoportokat létrehozni, amelyekben érdemi szerepet játszhatnak a civil szereplők, valamint a rendőrség is. Elmondta, a rendőrség részéről maximális kooperációt tapasztaltak. Kiemelte, hogy a szervezet munkáját megnehezíti a kutatási háttér hiányossága, ezért egy jelenleg is zajló kutatásra alapozva fognak kidolgozni egy új drogstratégiát. A megelőzésre és ártalomcsökkentésre fókuszálva jelenleg egy konferencia szervezésén is dolgoznak.

Elmondta, folyamatban van a közösségi költségvetés ötletbeadási szakasza, és ezúttal nagyobb hangsúlyt fognak kapni a konkrét helyekhez kapcsolódó ötletek. Bevezetőjét azzal zárta, hogy ismertette, a Civil Iroda felmérést szeretne végezni a munkacsoportülések időpontjával kapcsolatosan, hogy az ülések a lehető legtöbb szervezet számára alkalmas időben kerülhessenek megrendezésre.

1. napirendi pont: beszámoló a Budapesti Kábítószerügyi Egyeztető Fórum tevékenységéről

Danics Judit, civil kapcsolati és esélyegyenlőségi referens:

Megerősítette, hogy a Budapesti Kábítószerügyi Egyeztetési Fórum hatékonyságának növelése érdekében fontos, hogy a civilek minél inkább részt vehessenek a munkában. Ismertette, a BKEF évente két alkalommal tart plenáris ülést, amely tanácskozási, illetve javaslattevési fórumként működik. A tagok a kerületi KEF-ek delegáltjai, A Fővárosi Önkormányzat évente 20 millió forintot fordít a fórum céljainak megvalósítására. Elmondta, hogy a főpolgármester-helyettes által is említett, Dr. Felvinczi Katalin vezette kutatást a Magyar Addiktológiai Társaság végzi kutatás eredményeire alapozott drogstratégiát a jövő évben tervezik megvalósítani. A jövő héten megrendezésre kerülő konferenciával kapcsolatban kifejtette, hogy az a biztonságos szórakozóhelyek témakörét fogja

tárgyalni, és az eseményen külföldi előadók is részt vesznek majd. Emellett korábban pályázatot is kiírtak, amelyen két szervezet összesen 14,5 millió forintot nyert. A nyertes szervezetek a jövő év folyamán utcai megkeresések keretében próbálják majd segíteni az utcán élő, droghasználó fiatalokat. Kiemelte, hogy az egyeztető fórum azért is nagy jelentőségű, mert a drogprobléma az egész fővárost érinti, így kerületeken átívelő beavatkozási módokra van szükség. Fontos cél, hogy minél több civil részt vegyen a munkában.

2. napirendi pont: az energiaár-emelkedés társadalmi hatásai és a kapcsolódó fővárosi intézkedések

Misetics Bálint, önkormányzati főtanácsadó:

Előadását prezentáció segítségével szemléltette. Elsőként a Havasi Éva szociológus által a KSH Háztartási költségvetési és életmód felvétel utolsó rendelkezésre álló, 2020. évi adataiból készített elemzésének az eredményeit megállapításait foglalta össze. Ismertette, hogy az energiaárak megemelkedését megelőző időszakban a budapesti háztartások lakásfenntartási költségeinek megfizethetősége hogyan alakult. E szerint az energiaválságot megelőző időszakban az anyagi okokból nem vagy nem megfelelően fűtött lakásokban élők aránya a háztartások mintegy 6%-át érintette Budapesten, valamint ennél többen voltak azok, akik nagyon megterhelőnek értékelték a lakásfenntartási kiadásaikat. A háztartások költségvetése szempontjából externális sokként értékelhető a jelenlegi áremelkedés, ami azért is jelent gondot, mert a budapesti háztartások közel harmada nem rendelkezik anyagi tartalékokkal.

Elmondta, hogy a háztartások számára a gáz árának emelkedése az áramár emelkedésénél jelentősen nagyobb anyagi terhet jelent, hiszen az előbbi ára jóval nagyobb mértékben emelkedett, illetve a gáz átlagosan nagyobb arányt képvisel a háztartások kiadási struktúrájában. A küszöbértékként meghatározott „átlagfogyasztás” akár csekély mértékű túllépése is a háztartások jelentős részé számára megfizethetetlen mértékű áremelkedést vonhat maga után. Ismertette a probléma súlyát és jellegét, meghatározó tényezőként említve a háztartások energiafogyasztását és elkölthető jövedelmét.

Megjegyezte, hogy a küszöbértékként meghatározott átlagnál kevesebb áramot és gázt fogyasztó háztartások nem szembesülnek ezzel a problémával, illetve a távhővel fűtött lakásokban élők szintén viszonylag védett pozícióban vannak, hiszen a távhődíj „rezsicsökkentett” ára, valamint a kedvezményes áfakulcson keresztül történő ártámogatása jelenleg is fennáll. Ez az intézkedés a Budapesten élő rászoruló családok egy részét megvédi ugyan a súlyosabb problémáktól, azonban a védelem nem minden esetben a rászoruló családokat célozza, hiszen a magasabb jövedelműek nagyobb arányban élnek távfűtött lakásokban. További aggodalomra ad okot, hogy magas azon háztartások aránya, amelyek az energiaárak emelkedése előtt is megterhelőnek ítélték lakásfenntartási költségeiket. Emellett felhívta a figyelmet a lakások komoly műszaki problémáiból, hiányosságáiból és korszerűtlenségéből adódó veszélyekre.

A háztartások összetételét illetően megfigyelhető, hogy korábban a nagyobb háztartások előnyösebb helyzetben voltak a lakásfenntartás megfizethetősége szempontjából, mivel az egy főre eső kiadásuk

alacsonyabb, mint a kisebb létszámú háztartásoknak. A jelenlegi helyzetben viszont a kifejezetten nagyobb, többgenerációs háztartások kerülnek nehéz helyzetbe, mivel a lakossági árszabásban foglalt ártámogatás háztartási alapon kerül meghatározásra. Ennek következtében ezen háztartások nagyobb eséllyel fogyasztanak a meghatározott küszöbérték felett.

Megemlítette, hogy a gázár emelkedésének hatására növekedett a szilárd tüzelőanyagok iránti kereslet, az ennek következtében megjelenő jelentős mértékű áremelkedéssel együtt ellátási gondok léphetnek fel. Budapesten potenciálisan a háztartások 1-2%-át érintheti súlyosan ez a probléma.

A valószínűsíthető társadalmi hatások között kiemelte az elszegényedést, mivel csökken a háztartások egyéb alapvető szükségletekre fordítható jövedelme. A fizetési kötelezettségekkel való elmaradás, hátralékosság gyakorisága is várhatóan növekedni fog, ideértve a lakbér-, víz-és csatornadíj, illetve szemétdíj-és lakáshitel törlesztőrészlet hátralékosságát is, ami közvetve a kilakoltatások kockázatát is növeli. Növekedhet a szolgáltatásból való kikapcsolás gyakorisága, valamint a nem megfelelően fűtött lakásokban élők száma is, ezzel párhuzamosan pedig a hideg lakásokkal összefüggő egészségügyi problémák és a téli többlethalandóság mértéke is. Növekedhet az energiaszegénységgel összefüggő környezetszennyezés, illetve a szabálysértések, bűncselekmények gyakorisága. A nem biztonságos fűtési és világítási módokból következő balesetek, tüzesetek gyakoriságának a növekedése szintén felmerül kockázatként.

Ezt követően rátért az intézkedésekre, amelyeket a Fővárosi Önkormányzat hozott az energiaáremelkedés okozta megélhetési válság hatásainak enyhítése érdekében. Az első ilyen intézkedés a Fővárosi Lakásrezsi Támogatási Rendszer átalakítása, fejlesztése volt. A második egy 200 millió forintos krízislap létrehozása, a harmadik pedig a kilakoltatási moratórium meghosszabbításával kapcsolatos közgyűlési határozatok.

Adatsor segítségével szemléltette, hogy miként szűkült össze az a támogatási rendszer, ami hosszú ideje, részben központi szabályozás alapján, a kerületi önkormányzatokon keresztül biztosította a rászoruló háztartások rendszeres pénzbeli támogatását a rezsiköltségek fedezése érdekében. 2015 után a központilag szabályozott normatív lakásfenntartási támogatás megszüntetése egyúttal az egyes kerületekben elérhető támogatások közötti szórást is jelentősen növelte. A 2020-ban újraindított fővárosi lakástámogatási rendszer fejlesztésére 2022 október 1-jei hatállyal került sor. Az új rendszerben jelentősen kibővült a támogatásra jogosultak köre, másrészt pedig – a jogosultak jelentős része esetében – megduplázódott a támogatás összege. Azon háztartások, amelyek a korábbi rendszerben is jogosultak voltak, illetve azok a nyugdíjban, vagy nyugdíjszerű ellátásban részesülő budapesti lakosok, akiknek az ellátási összege nem éri el a havi 100.000 forintot, október elsejétől havi 4000 forintos, így évente összesen 48.000 forintos támogatásra jogosultak. Azon budapesti lakosok, akiknek az ellátása összege nem éri el a 170.000 forintot, havi 2000 forintos, így évente összesen 24.000 forintos támogatásra jogosultak. A kerületi önkormányzat által nyújtott, a lakásfenntartási kiadásokhoz kapcsolódó települési támogatás és a Fővárosi Lakásrezsi Támogatás célja, hogy a kettő együtt érdemi segítséget nyújtson a lakásfenntartási kiadások fedezéséhez, illetve a hátralékosság, energiaszegénység elkerüléséhez is hozzájárul.

Elmondta, hogy az utóbbi időben jelentős mértékben megnövekedett a beérkezett igénylések száma.

Míg 2022. január 1. és 2022. szeptember 30. között 862 igénylés érkezett, októberben 3698, november első két hetében pedig 4400.

A második intézkedés általánosan az energiaáremelkedésre vonatkozott. A rezsiköltségek a többszörösükre emelkedtek a hajléktalanellátásban, a szállásnyújtó intézményt működtető civil szervezetek, illetve a családok átmeneti otthonainak fenntartói körében. Mindez azt jelentette, hogy a működésük költségeihez szükséges állami finanszírozás aránya tovább csökkent. Ennek következtében ezen intézmények egy része rövid időn belül ellehetetlenülhet, illetve olyan megszorító intézkedésekre kényszerülhetnek, amelyek bizonyos alapvető szolgáltatási elemek szüneteltetését vonhatják maguk után. Az utcai gondozószolgálatokat is érinti a probléma, hiszen az üzemanyag áremelkedése miatt csökkenthetik az ügyfelek látogatásának gyakoriságát, ez pedig csökkenti annak az esélyét, hogy a közterületen élő hajléktalan emberek számára megfelelő segítséget tudjanak felajánlani. A helyzet kezelése érdekében létrehozott 200 millió forintos krízisalap forrásainak körülbelül feléről született már döntés. Három szervezet, a Menedékház Alapítvány, a Twist Oliver Alapítvány és az S.O.S. Krízis Alapítvány részesült már támogatásban.

Szeptemberben két közgyűlési határozat került elfogadásra, amelyek a téli kilakoltatási moratórium önkéntes meghosszabbítására tettek javaslatot. Ezek közül az első a fővárosi bérlakásokra vonatkozott, amely szerint Budapest Főváros Önkormányzata mint végrehajtást kérő 2023. április 23-ig magánszemély kötelezett esetében nem kezdeményezheti lakóingatlan kiürítésének foganatosítását, valamint kezdeményezi az esetlegesen folyamatban levő végrehajtási eljárásnak a lakóingatlan kiürítése foganatosítására kiterjedő hatállyal való felfüggesztését.

A második közgyűlési határozat értelmében a Fővárosi Közgyűlés kezdeményezi a kerületi önkormányzatoknál, hogy a november 15-én kezdődő kötelező, végrehajtási törvényben szabályozott moratóriumot megelőzően is tartózkodjon lakáskiürítés foganatosításától, illetve kezdeményezze az erre irányuló végrehajtási eljárások felfüggesztését. Megjegyezte, hogy a Közgyűlés határozatának betartását illetően a kerületi önkormányzatok jelentős szórást mutattak, de jelentős részük nyilvánosan csatlakozott ehhez a kezdeményezéshez és érvényre is juttatta azt. Egyes önkormányzatok nem hoztak döntést erről, viszont jelezték, hogy önmaguk számára irányadónak tekintik a határozatot.

Kifejtette azokat a kilakoltatással kapcsolatos hosszútávú terveket, amelyeken jelenleg dolgoznak. Az „Otthon Mindenkinek” című, a hajléktalanság csökkentésére irányuló fővárosi stratégia részeként az önkormányzati bérlakás szektorban jelentkező nagyobb összegű hátralékosság kezelésére irányuló hátralékrendezési program elindítását tervezik. Továbbá egy olyan jogi útmutató elkészítését kezdeményezték, amely segítheti a hajléktalanná válás megelőzésében elvben kulcsszerepet játszó családsegítő és gyermekjóléti szolgálatok munkatársait abban, hogy megfelelő jogi felkészültséggel tudjanak segíteni a hozzájuk forduló lakhatási válsághelyzetbe került családoknak. Az idén újraindított Fővárosi Szolidaritási Alap szintén részben ezt hivatott elősegíteni. Ennek értelmében 300 millió forint összegű keretből kerületi önkormányzatok, illetve kerületi önkormányzatokkal együttműködő civil szervezetek támogatáshoz juthatnak a szociálpolitika különböző területeinek fejlesztésére, köztük a lakhatási válság kezelésére, a hajléktalanná válás megelőzésére, vagy például a családok átmeneti otthonában élő budapestiek lakhatásának rendezésére. A vonatkozó pályázat még

az idei évben kiírásra kerül a Fővárosi Szociális Közalapítvány részéről. A támogatás a hajléktalanná válás, valamint a kilakoltatások megelőzésének budapesti fejlesztését is szolgálja.

Kuremszki Andrea, HAT Alapítvány:

Érdeklődött, hogy milyen tervek vannak a prevenció megerősítésére, mivel a szociális szolgálatok általában krízist kezelnek. Megjegyezte, hogy kérdése a lakhatási nehézségek mellett a drogproblémához is kapcsolódik, hiszen a lakhatási válság gyakran összefügg a kábítószerhasználattal.

Misetics Bálint, önkormányzati főtanácsadó:

A kérdésre válaszolva elmondta, hogy személy szerint a drogkérdésnek kevésbé szakértője, viszont a lakhatási nehézségeket illetően az alapvető kihívást az jelenti, hogy az elsődleges prevenció a jövedelem- és vagyoneeloszlás kérdéseit érinti, amellyel kapcsolatban a Fővárosi Önkormányzatnak érdemi mozgástere nincsen. Elmondta, hogy a kilakoltatásokat és a hajléktalanságot alapvetően a társadalmi egyenlőtlenségek, a szegénység, a lakhatás költségeihez képest alacsony bérszínvonal, a pénzbeli ellátások jelentős részének a szélsőségesen alacsony színvonala, valamint az alacsony keresettel rendelkezők magas adóterhe okozzák. A Fővárosi Önkormányzat, illetve a kerületi önkormányzatok beavatkozási lehetősége szűkös ezekben a kérdésekben, viszont a Fővárosi Közgyűlés által elfogadott hajléktalanügyi stratégiának hangsúlyos üzenete, hogy a hajléktalanság csökkentése érdekében fontos az elsődleges prevenció.

Megjegyezte, hiányosságok vannak annak a helyi önkormányzatokról szóló törvénybe foglalt szabályozás érvényesülését illetően, amely szerint Budapesten a kerületi önkormányzatok kötelező feladata a hajléktalanná válás megelőzésének biztosítása. Elmondása szerint a családsegítő szolgálatok gyakran nem alkalmasak a kilakoltatási válsághelyzetbe került családok megsegítésére. Olyan beavatkozási pontokat keresnek, ahol a Fővárosi Önkormányzat szűkös jogkörei és erőforrásai ellenére is képes segítséget nyújtani. Példaként említette a Fővárosi Szolidaritási Alap részben erre vonatkozó célrendszerét és erre példa a jogi útmutatót, amely hamarosan összeállításra kerül, valamint javaslatokkal fognak élni a hátralékkezelési rendszerek fejlesztése érdekében is.

Szintén a Fővárosi Önkormányzat elköteleződését mutatja, hogy az önkormányzati átmeneti szállásokra történő jelentkezések szigorú protokoll mentén kerülnek megvizsgálásra, annak érdekében, hogy megállapítsák, tud-e segíteni a szociális munkás abban, hogy a jelentkező ne veszítse el az otthonát.

Kifejtette, hogy a hajléktalanná válás megelőzésének diszfunkcionális működése a családsegítő szolgálatok részéről részben annak köszönhető, hogy a lakhatási válsághelyzetbe került családok gyakran attól tartanak, hogy olyan szankciókkal kell szembesülniük, mint például a gyerekek családból való – anyagi okokból történő, így törvénysértő – kiemelése. A Fővárosi Önkormányzat elköteleződött abban, hogy újraindítsa azt a korábban működő szolgáltatást, amely lehetővé teszi, hogy a Budapesten lakhatási válságba került gyermeces családok biztosan elhelyezést kapjanak, a gyermekek családból való kiemelésének megelőzése érdekében.

Kuremszki Andrea, HAT Alapítvány:

Elmondta, hogy munkája során sokszor szembesül azzal, hogy sokan nincsenek tisztában az elhelyezés nélküli kilakoltatás problémájával. Szükségszerűnek tartja egy olyan családjoggal foglalkozó egyesület létrehozását, amelyhez fordulhatnának a rászoruló családok, ugyanis a családsegítő szolgálatok munkatársainak sok esetben nem áll módjukban segítséget nyújtani. A pénzügyi forrásokkal kapcsolatban megemlítette, hogy az önkormányzati források nem elégedők a férőhely problémák megoldására, ezért jelentős segítség lenne, ha az önkormányzatok európai forrásokból is kaphatnának támogatást. Felvetette, hogy hasznos lenne edukációs folyamatot indítani a problémát illetően.

Misetics Bálint, önkormányzati főtanácsadó:

Elmondta, hogy a férőhelyek rendelkezésre állását és bővítését a központi kormányzat is támogatja. A megoldás viszont a megelőzés, illetve annak elősegítése, hogy minél többen tudjanak kilépni a hajléktalanságból. A hajléktalanügyi stratégia azt hivatott nyomatékosítani, hogy nem a férőhelybővítés a legmegfelelőbb megoldás, hanem a megelőzés és a kilépés elősegítése.

Elmondta, hogy a Fővárosi Önkormányzat nem tervezett intézményfejlesztést, illetve kapacitásbővítést az európai uniós források allokációjáról szóló tervezési dokumentumokban, ehelyett a megfizethető bérlakásállomány bővítését, valamint bizonyos szociális szolgáltatások fejlesztését tervezi.

Danics Judit, civil kapcsolati és esélyegyenlőségi referens:

A felvetésre válaszolva említette, hogy a Budapest Esély Nonprofit Kft. érzékenyítő képzéseket tart. Elmondta, hogy a jogi, pénzügyi keretek szűkösek, valamint megnehezíti a helyzetet, hogy a köznevelési törvény értelmében nem lehetséges iskolai felvilágosítást tartani a drogp problémával kapcsolatban.

Kerpel-Fronius Gábor, főpolgármester-helyettes:

Az elhangzottakat kiegészítve elmondta, létezik egy prevenció munkacsoport a BKEF-en. Egyetértett azzal, hogy jelentős probléma az országos drogstratégia hiánya, ezért is fontos a jelenleg zajló kutatás, amely rálátást nyújt a helyzetre. Szintén jelentős problémaként említette a főleg kistérségeket érintő szintetikus drogok elterjedtségét. Elmondta, hogy korábban volt a rendőrségnek dropprevenció felvilágosító anyaga, amelyet sok kritika ért a szakértői csoportok részéről. Elmondta, hogy vannak tankerületek, amelyek hajlandók az együttműködésre, így számos olyan iskola létezik, ahova bejutnak a felvilágosító tevékenységet végző szervezetek. Fontosnak tartja, hogy ezt a tevékenységet bővíteni tudják, akár a rendőrség bevonásával. Szintén fontosnak tartja a szórakozóhelyek üzemeltetőinek bevonását a probléma megoldása érdekében.

Problémaként említette a rendelkezésre álló források szűkösségét. Jelenleg 20 millió forintos keret

áll rendelkezésre, az utcai megkereső szolgáltatások bővítése nem elégséges megoldás. Elmondta, hogy a BKEF újjáalakításakor fontosnak tartották minden kerület képviselőinek részvételét a fórumon, a közös problémamegoldás érdekében.

Kuremszki Andrea, HAT Alapítvány:

Megjegyezte, hogy a fiatalok felvilágosításának elősegítése érdekében fontos lenne ingyenes képzéseket biztosítani a tanárok számára.

Danics Judit, civil kapcsolati és esélyegyenlőségi referens:

Egyetértett azzal, hogy a tanárok oktatásával közvetett módon lehetséges elősegíteni a fiatalok felvilágosítását. Elmondta, nagy probléma a szintetikus drogok könnyű hozzáférhetősége. Kiemelte, hogy többek között a Menhely Alapítvány krízisalapja is jelentős előrelépés a hajléktalan ellátást végző civil szervezetek megsegítését illetően. Meglátása szerint a civil szervezetek körében nagy az igény az előrelépés iránt ebben az ügyben, viszont problémát jelentenek a szűkös jogi és anyagi keretek.

Kerpel-Fronius Gábor, főpolgármester-helyettes:

Megköszönte mindenkinek a részvételt, illetve rákérdezett a munkacsoporti ülések időpontjának lehetséges változtatására.

Pósfai Orsolya, civil csoportvezető:

A kérdésre válaszolva elmondta, a Civil Iroda a későbbiekben küld egy űrlapot, amelynek kitöltésével a különböző részvételi opciókra, időpontokra való igényt jelezhetik a csoporttagok.